שני לוחות הברית — צו

היא העולה על מוקדה (ויקרא ו, ב). אמרו רז"ל (ויק"ר ז, ו) כל המתגאה נידון באש. זה הרמז העולה בגאות נידון על מוקדה:

להרים הדשן מעל המזבח (ויקרא ו, ב). זה לשון הר"ם הבבלי בעשיין סימן נ"ט, טעם מצוה זו להודיעך שאחרי שקבל החוטא ענשו והבשר אדום כלה ונעשה דשן, צריך להסיר ולהשכיח שלא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. ורמז שהנשמה אחרי שקבלה עונשה בנהר דינור, ראוי לכבדה כי בת מלך היא, והבעל תשובה ראוי לכבוד, כך והרים את הדשן אשר תאכל האש ושמו אצל המזבח:

להדליק אש תמיד על המזבח, שנאמר (שם ו) אש תמיד תוקד על המזבח. טעם מצוה זו, להורות שאש המזבח מצילו מאש של גיהנם, שהכחות נפרעים מקרבן אבר כנגד אבר והעון נפקע, ואש תמיד על המזבח לפרסם למקטרגים שאהבת ישראל עם יוצר כל, לא יוכלו לכבות כל מים הרעים שבעולם, אלא אש תמיד תוקד:

לאכול הכהנים שירי מנחה, שנאמר (שם ט) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו. טעם מצוה זו, להודיע שאע"פ שמנחת עני עשרון וקמץ הכהן ממנה מלא קמצו, רצה שיהנו הכהנים מהנותר ויברכוהו, שהכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים (פסחים נט, ב), ותתקרר דעתו שנהנו מקרבנו משרתי ה' ולא יפסיד הנשאר וילך לאבוד, זהו שאמר ממנה יאכלו אהרן ובניו:

להקריב כהן גדול מנחת חביתין בכל יום בבוקר ובערב, שנאמר (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו וגו' ביום המשח אותו על מחבת בשמן תעשה. טעם מצוה זו, להיותו נושא תפלה בעד הכלל שמתכפרין על ידו, צריך לעורר כוונתו תמיד אל יוצרו לשום שלום בין ישראל לקונם, להכי מקבל הוא פני שכינה בכל יום להיותו מכופר כדי לכפר על אחרים, והזה הטהור על הטמא. וחביתים לכפר על עון חבוי וטמון בחובו, לכך על מחבת בשמן תעשה, עד כאן דברי הרב הנ"ל:

עוד כתב בחלק לא תעשה סימן ע"א וזה לשונו, שלא ליתן לבונה שנאמר (שם ה, יא) לא יצוק עליה שמן ולא יתן עליה לבונה. טעמי מצות אלו כמו שאיתא במנחות (ו, א), תניא א"ר שמעון, בדין הוא שתהיה מנחת חוטא עני טעונה שמן ולבונה ונסכים כדי שלא יהא חוטא נשכר. ומפני מה אינה טעונה, שלא יהא קרבנו מהודר. והגאון אמר, חיסר הנוי והריח מן החוטא, כאלו יעירהו זה לתשובה, כמי שאמר לו, לגנות מעשיך היה קרבנך חסר מכלם, עד כאן לשונו. כי לא נאה לכסיל כבוד (משלי כו, א), שהשמן עולה על כל המשקים, לפיכך העני החוטא שנתייסר בעונו אין לו עלייה אלא ירידה. לכך אמר לא יצוק עליה, ולא אמר בה, דהא אפילו לתוכה אסור ליתן שמן, אלא לאשמועינן שאין לה עלייה, לא ליצוק עליה שמן ולא ליתן עליה לבונה:

שלא לכבות אש מעל המזבח, שנאמר (ויקרא ו, ו) לא תכבה. טעם מצוה זו, כדי שהבאים ליפרע מן הקרבן תמורת החוטא ימצאו תמיד שוחד ולא יקטרגו. ועכשיו שולחנו של אדם במקום מזבח (ברכות נה, א), ואם לא אמר עליו דברי תורה אש של גיהנם שורפתו. זה שאמר אש של תורה תוקד תמיד על השלחן, ואם לאו, לא תכבה אש של גיהנם זעום ה' יפול שם. ובהיות שהתורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם, כל מים רעים שבעולם לא יוכלו לכבות את אש האהבה, אלא תמיד תוקד על המזבח לא תכבה:

שלא לעשות שירי מנחות חמץ, שנאמר (ויקרא ו, י) לא תאפה חמץ. טעם מצוה זו, דאין קטיגור נעשה סניגור (ר"ה כו, א), אחר שהחטא נגמר על ידו והוא המערער צריך לבערו מראשית עד כלה, ולא לאפותו כדי שלא יתעפש ויעמוד ימים רבים לפוקה ולאבן נגף. ובגמרא (מנחות נה, א) אמרינן, לחייב על האפיה לבדה. לא תאפה חמץ, לא תהיה גרמא דנזקין, שהחמץ הוא המקטרג יתחזק ויתמלא אף וחימה. הכי משמע קצת מדלא קאמר לא תעשה חמץ, וקאמר לא תאפה חמץ, עד כאן לשון הרב הנ"ל:

שלא לאכול כל חלב וכל דם (ויקרא ז, כג-כז). זה לשון הרב הנ"ל לא תעשה סי' ע"ט, לפני ששניהם כחו. כאן חסר, וכך נמצא וכך היה, וחבל על דאבדין פה איזה דפים ולא משתכח: